

"Bırak biçare feryadı, belâdan gel, tevekkül kıl. Zira feryat belâ-ender, hatâ-ender belâdır, bil. Belâ vereni buldunsa, atâ-ender, safâ-ender belâdır, bil..." ifadelerini devamıyla izah eder misiniz?

"Bırak biçare feryadı, belâdan gel, tevekkül kıl. Zira feryat belâ-ender, hatâ-ender belâdır, bil."

(Ey) biçare, beladan feryat etmeyi bırak da Allah'a tevekkül et.(Veya, belaya bir çare olmayan feryat etmeyi bırak da Allah'a tevekkül et)

Zira, feryat bela içinde ayrı bir beladır, hata içinde hatadır ve kendisi de bir beladır.

"Belâ vereni buldunsa, atâ-ender, safâ-ender belâdır, bil. Bırak feryadı, şükür kıl manend-i belâbil, demâ keyfinden güler hep gül mül."

Belâyı verenin kim olduğunu bilsen, o belâ (sabretmek şartıyla) senin için bir atâ (lütuf), bir safadır bil.

Feryadı bırak da, o keyfinden gülen güllere karşı bülbüller gibi (ol), şükür yoluna gir.

"Ger bulmazsan, bütün dünya cefâ-ender, fenâ-ender hebâdır, bil. Cihan dolusu belâ başında varken, ne bağırırsın küçük bir belâdan? Gel, tevekkül kıl."

Eğer bela vereni bulmazsan bütün dünya senin için cefa içinde cefadır, her şeyin faniliği seni rahatsız eder ve beladan alman beklenen fayda da heba olup gider.

Başında cihan dolusu belalar varken küçük bir beladan bağıırıp çağırılmayı bırak da tevekkül yoluna gir.

"Tevekkülle belâ yüzünde gül, ta o da gülsün."

O güldükçe küçülür, eder tebeddül."

Tevekkül ile bela yüzüne gülersen (onu bir imtihan vesilesi kabul edip, ondan elde edeceğin faydayı nazara alırsan) o da güler.

O bela küçülür ve sonunda değişerek yerini afiyete bırakır.

**"Bil, ey hodgâm! Bu dünyada saadet, terk-i dünyada.
Hüdâbin isen, O kâfidir, bıraksan da bütün eşya lehinde."**

Ey kendini düşünen kişi! Bu dünyada saadet dünyayı (kalben) terk etmektedir.

Allah'ı biliyorsan, O sana kâfidir. Sen bütün eşyayı bıraksan da onlar senin lehinde (şahit) olurlar.

**"Ger hodbin isen helâkettir, ne yaparsan bütün eşya aleyhinde.
Demek terki gerektir her iki halde bu dünyada."**

Eğer kendini beğenir ve kibirlenirsen, ne yaparsan yap bütün eşya senin aleyhinde olurlar.

Demek, her iki halde de (yani hodbin de olsan, Hüdabin de olsan) dünyanın terki gerekir.

**"Terki demek: Hüdâ mülkü, Onun izni, Onun namıyla bakmakta.
Ticaret istiyorsan ger, şu fâni ömrünü bâkiye tebdilde."**

Dünyanın terki demek, onu Allah'ın mülkü olarak bilmek, ona Allah'ın izni ve rızası ile bakmaktır.

Eğer bu dünya hayatında (ahiret namına) iyi bir ticaret yapmak istiyorsan, şu fani ömrünü bakiye tebdil et (onu baki meyveler verecek şekilde kullan.)

"Eğer nefsine talipsen, çürüktür, hem temelsiz de."

Eğer âfâkı istersen, fenâ damgası üstünde."

Eğer nefsinı tatmine talıpsen, senın varlığın çürük ve temelsızdır (demırden değil, taştan değil ancak et ve kemikten ibaret bir şeydir.)

Eğer âfâkı (dış âlemdeki servet, makam gibi şeyleri) istersen, onların hepsinin üzerinde fanilik damgası vardır.

**"Demek değmez ki alınsa, çürük maldır hep bu çarşıda.
Öyle ise geç, iyi mallar dizilmiş arkasında."**

Demek ki bu dünya çarşısındaki mallar hep çürüktür.

Öyle ise, o fani malların arkasında dizilmiş olan ebedî mallara teveccüh et.